

Vennskap

Oversikt

Kunsten å lære

TEMA

3

OVERSIKT OVER TEMA 1

MÅL: Utforske vennskap og utfordringer vennskap kan innebære, både gjennom møte med litterære karakterer, tekst i musikk og egne erfaringer. Eksemplifisere, dele og sette ord på ulike følelser knyttet til vennskap, og øve på å løse konflikter som kan oppstå i vennskap. Synliggjøre viktigheten av tillit og trygghet i gruppa, og øve på dette i praksis. Øve på å lytte til stadig mer utfordrende instruksjoner samtidig som man er i bevegelse i oppvarming, og øve på fokus og lytting i refleksjon.

SAMMENDRAG: Klassen blir kjent med vennskapstemaet gjennom boka om "Lena og Anne-Marthe" av Ida Jackson, og jobber bredt med tematikken ut fra denne boka, i tillegg til egne erfaringer og sangen «Vem kan segla», som utgangspunkt. Klassen skal også jobbe med å styrke relasjonene innad i klassen.

GENERELL VEILEDNING TIL TEMA 3:

Målet er å gi elevene verktøy til å håndtere egne vennskskapsrelasjoner. Der det evt. brukes av elevers egne erfaringer, f.eks i forumteater dag 3-4, er det viktig å sikre at det oppleves trygt for alle involverte før det tas opp. Husk også at den avsluttende filmen (dag 6) skal være en arbeidsfilm, ikke et fiks ferdig produkt, så ikke fall for fristelsen til å styre prosessen etter resultat.

TEMA 3	DAG 1	DAG 2	LÆRERSTYRT DAG 3-4	DAG 5	DAG 6
Sammendrag av innhold	Oppvarming: Gå i tallgrupper med samtale om vennskap. Lese utdrag av boka «Lena og Ane Marthe» og bli kjent med vennskskapsutfordringer, som elevene lager lysbilder ut fra. Tankeleser-refleksjon sittende: «Hva vil du huske?».	Oppvarming: Gå i tallgrupper med samtale/stillbilder om å reparere vennskap. Repetisjon av tekstutdrag fra «Lena og Ane Marthe». Gjennom karakterarbeid og forumteater øver elevene på å løse konflikten i boka. Tankeleser-refleksjon stående: «Hva var den beste løsningen?».	Oppvarming: Gå i tallgrupper med samtale/lage stillbilder om følelser knyttet til vennskap (dag 3) og objekter (dag 4). Refleksjon: Tankelesere liggende. Ellers: Se forslag til opplegg.	Oppvarming: Gå i tallgrupper med samtale/lage stillbilder om tillit og trygghet. Elevene skal lære om tillit og trygghet i praksis gjennom Speiling-, fall- og bombeøvelse i grupper og fellesskap. Tankeleser-refleksjon gående: «Når var jeg en god/dårlig venn i økta?».	Oppvarming med formasjoner, strekk og Zombie-navneøvelse. Oppvarming: Gå i tallgrupper med samtale/lage stillbilder ut fra teksten i «Vem kan segla». Lære «Vem kan segla» og samtale om teksten. Sette sammen innhold fra hele tema 3 til felles avslutnings«verk» som filmes. Tankeleser-refleksjon i valgfritt format: «Hva vil du huske fra tema 3?».
Rom	Lytteoppsett, åpent rom, visningsoppsett	Lytteoppsett, åpent rom, visningsoppsett	Åpent rom	Åpent rom	Åpent rom (gjærne større rom)
Materiell	Boka Lena og Anne-Marthe av Ida Jackson	Boka Lena og Anne-Marthe av Ida Jackson		Bunke med A4-ark, ett bind for øynene til hver gruppe i del 3: Bombe	Noe å spill av musikk på og med. Noe å filme med og overgang for å vise filmen på skjerm/lerret.
Forberedelser i forkant	Forberede rom.	Forberede rom.	Forberede hovedaktivitet og refleksjonsspørsmål.	Gå gjennom øvelse 2: Falle/Ta imot. Sikre at den er godt planlagt og trygg. Juster rammer ved behov.	Test teknisk utstyr.

NOTATER

Vennskap

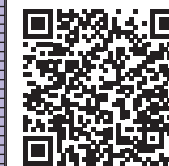
TEMA 3: OVERORDNET FAGLIG FORANKRING OG KOMPETANSEMÅL

Kunsten å lære

TEMA

3

A) TVERRFAGLIG TEMA:

FOLKEHELSE OG LIVSMESTRING

Forstå individet som ein del av ulike fellesskap. Innsikt i korleis relasjonar og tilhøyrslar blir påverka av samhandling med andre.

Utvikle evne til å uttrykke seg gjennom spill, sang, andre vokale uttrykk og dans. Kunstneriske uttrykk gir mulighet til å forstå både eget og andres følelsesliv bedre, og dette legger grunnlag for god psykisk helse.

Utvikle elevenes muntlige og skriftlige retoriske ferdigheter, slik at de kan gi uttrykk for egne tanker og meninger og delta i samfunnsliv og demokratiske prosesser. Gjennom kritisk arbeid med tekster og ytringer øver elevene opp evnen til kritisk tenkning og lærer seg å håndtere meningsbrytninger gjennom refleksjon, dialog og diskusjon. Utvikle elevenes evne til å uttrykke seg skriftlig og muntlig. Dette gir elevene grunnlag for å kunne gi uttrykk for egne følelser, tanker og erfaringer, noe som er viktig for å håndtere relasjonar og delta i et sosialt fellesskap.

Lesing av skjønnlitteratur kan både bekrefte og utfordre elevenes selvbilde og dermed bidra til deres identitet-utvikling og livsmestring.

DEMOKRATI OG MEDBORGERSKAP

Utvikle kunnskap og ferdigheiter for å kunne skape og delta i demokratiske prosessar.

Utvikle kunnskap om og innsikt i demokratiske prinsipp.

Tenkje kritisk, ta ulike perspektiv, handtere meningsbryting og vise aktivt medborgarskap.

Gi forståelse av hvordan elevene kan ta i bruk kunstneriske ytringsformer og estetiske uttrykk i demokratiske prosesser.

Fremje evne til samspel i aktivitetar og refleksjon over kva eiga deltaking og eigen innsats inneber for samspel og læring. Få kunnskap om og forståing av demokratiske verdiar og spelereglar gjennom medverknad og medansvar i deltaking og samarbeid. Gje rom for å øve opp kritisk tenkning og lære å handtere meningsbrytingar og respektere usemje.

Få øvelse i å innta ulike perspektiver, og være åpen for andres synspunkter.

Utvikle elevenes muntlige og skriftlige retoriske ferdigheter, slik at de kan gi uttrykk for egne tanker og meninger og delta i samfunnsliv og demokratiske prosesser. Gjennom kritisk arbeid med tekster og ytringer øver elevene opp evnen til kritisk tenkning og lærer seg å håndtere meningsbrytninger gjennom refleksjon, dialog og diskusjon. Lesing av skjønnlitteratur gir elevene innblikk i andre menneskers livssituasjon og utfordringer. Dette kan bidra til at de utvikler forståelse, toleranse og respekt for andre menneskers synspunkter og perspektiver, og det kan legge grunnlaget for konstruktiv samhandling.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Lese og forstå og håndtere meningsmotsetninger, interessekonflikter. Bidra til å bevisstgjøre elevene og ruste dem til å handle og påvirke samfunnet gjennom språket.

B) KOMPETANSEMÅL

KRLE, E. 4. TRINN:

- Beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn
- Identifisere og reflektere over etiske spørsmål
- Utforske og samtale om etiske sider ved menneskers leveste
- sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer
- Samtale om hva menneskeverd, respekt og toleranse betyr, og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen.

NATURFAG, E. 2 TRINN:

- Undre seg, utforske og lage spørsmål, og knytte dette til egne og andres erfaringer
- Utforske sansene gjennom lek ute og inne og samtale om hvordan sansene brukes til å samle informasjon

SAMFUNNSFAG E. 2. OG 4. TRINN:

- Reflektere over kvifor menneske har ulike meningar og tek ulike val
- Samtale om vennskap, tilhøyrslar og kva som påverkar relasjonar.
- Utvikle og presentere samfunnsfaglige spørsmål
- Samtale om kjensler og korleis eigne og andre sine grenser kan uttrykkest og respekterast
- Samtale om kvifor det oppstår konfliktar i skule- og nærmiljøet, lytte til andre si mening og samarbeide om å finne konstruktive løysingar (4. trinn)
- Samtale om identitet og fellesskap og reflektere over korleis det kan opplevast å ikkje vera del av fellesskapet (4. trinn)

MATEMATIKK E. 2. TRINN:

- Lage og følgje reglar og trinnvise instruksjonar i leik og spel
- Ordne tal og mengder ut frå eigenskapar, samanlikne dei og reflektere over om dei kan ordnast på fleire måtar.

KROPPSØVING E. 2 TRINN:

- Utforske eigen kroppslig bevegelse i leik og andre aktivitetar, åleine og saman med andre.
- Utforske og gjennomføre grunnleggjande bevegelsar som å krype, gå, springe og vende i ulike miljø ut frå eigne føresetnader

- Leike og vera med saman med andre i aktivitet i varierte bevegelsesmiljø
- Forstå og praktisere enkle reglar for samspel i ulike bevegelsesaktivitetar

NORSK E. 2. OG 4. TRINN:

- Lytte til, samtale om skjønnlitteratur på bokmål og nynorsk
- Lese og lytte til fortellinger, bøker (fra biblioteket), og samtale om kva teksten betyr for eleven (2./4. trinn)
- Utforske, formidle og uttrykkest tekst gjennom samtale, leik, song, teikning, skrivning, bevegelse eller andre kreative uttrykk (2./4. trinn)
- Beskrive og fortelle muntlig
- Lytte, ta ordet etter tur, begrunne meningar, gje respons til andre i samtaler
- Utforske og samtale om oppbygningen av og betydningen til ord og uttrykk
- Kombinere ulike uttrykkestformer i sammensatte tekster (e. 4. trinn)
- Beskrive, fortelje og argumentere muntlig og bruke språket på kreative måter (e. 4. trinn)
- Følgje opp innspill fra andre i faglige samtaler, og stille oppklarende og utdypende spørsmål (e. 4. trinn)
- Holde muntlige presentasjoner (e. 4. trinn)

DRAMA OG RYTMISK, E. 2. OG 4. TRINN:

- Utforske ulike teateruttrykk gjennom lek og dramatisering
- Beskrive opplevelser gjennom språk og bevegelse
- Utforske og leke med kroppsspråk og mimikk
- Gjennomføre og presentere samspill og (visualisert) sang
- Leke med og presentere rytmeuttrykk i ulike tempo
- Dramatisere enkle handlingsforløp saman med andre (4. trinn)
- Improvisere ulike former for bevegelse til ulike rytmer og aktivitetar (4. trinn)
- Utforske og beskrive noen dramatiske grunnelementer (4. trinn)

Vennskap

Dag 1

TID

90 min
inkl. pauser

Kunsten å lære

TEMA

3

OPPVARMING: GÅ I TALLGRUPPER

Dette skal skje:	Gruppa skal bli vant til å lytte til instruksjoner mens de beveger seg. I tallgrupper samtaler elevene om vennskap.
Du trenger:	
Forbered i forkant:	
Forbered i rommet:	
Slik ser rommet ut:	Åpent rom

VEILEDNING:

1. Klassen går i rommet. Bruk hele rommet. Hver og en går alene uten å komme borti noen andre. Juster tempo, blikkretning, avslappa skuldre, hender ut av lommer osv. med vennlige instruksjoner. Fokus på å fylle rommet, ikke komme borti hverandre, ikke gå i sirkel.
2. Deretter: Si et tall, og elevene danner en gruppe med det antallet deltakere, så fort som mulig (skal ikke rekke å velge gruppesammensetning). Ta en test. Tell ned fra 5 ved behov. Løs opp og gjenta til alle har forstått.
3. Når det ropes et tall, går elevene i grupper. Elevene skal diskutere i gruppa:
 - a) **Hva betyr det å være en god venn?** Snakk sammen i gruppa. Alle skal få si noe. Finn ut om dere er enige eller uenige.
 - Ny gruppe gjennom talløvelsen, i den nye gruppa skal de diskutere:
 - b) **Hva betyr det å være en dårlig venn?** Snakk sammen i gruppa. Alle skal få si noe. Finn ut om dere er enige eller uenige.
4. Felles refleksjon: Hva kom dere fram til i gruppene?

REFLEKSJON: TANKELESERE

Dette skal skje:	Gjennom å lese hverandres tanker, sittende to og to, reflekterer elevene over hva de vil huske best fra dagens økt.
Du trenger:	
Forbered i forkant:	
Forbered i rommet:	
Slik ser rommet ut:	Åpent rom

VEILEDNING:

1. Elevene fortsetter i samme par som i hovedaktiviteten.
2. Parene kan finne et sted i rommet der det er god plass og de har lyst til å sitte. Ikke bruk for lang tid på dette, hjelp heller med å finne ledige plasser om noen synes det er vanskelig.
3. Be elevene sette seg ansikt mot ansikt i en stilling de synes er god. Be dem så om å strekke ut hendene mot hverandre og om å gripe hverandres hender eller armer.
4. Spør om det går bra med alle. Hvis alt er i orden, be dem lukke øynene.
5. Fortell at du nå skal begynne å lære dem å overføre tanker til hverandre. Det er ikke lett og det kan ta lang tid å få det til. Det kan hjelpe å lene hodene inntil hverandre.
6. Vi begynner. Den ene i paret starter med å tenke over hva du kommer til å huske best fra økta i dag. Fortell at det er viktig at man bare tenker på det, og at man tenker så hardt man kan. Prøv å presse tanken ut av hodet og inn i hodet på den andre. Når eleven er klar/har tenkt ferdig, klemmer den som har tenkt forsiktig hånda eller armen til partneren sin. Så er det den andre partneren sin tur.
7. Be dem om å snakke sammen og gjette hva den andre tenkte. Var det riktig eller feil? Uansett var det veldig bra og de nærmer seg å kunne lese hverandres tanker. Var det feil, må man bare fortsette å øve. Det kan jo hende at noen andre var så gode på å overføre at det du gjetta var noen andre i klassen sine tanker?

NOTATER

Vennskap

Dag 1

TID

90 min
inkl. pauser

Kunsten å lære

TEMA

3

HOVEDAKTIVITET: FRA VENN TIL UVENN SOM LYSBILDESERIE

Dette skal skje:	En historie om vennskap leses høyt for klassen. Deretter skal elevene to og to lage tre frysbilder om vennskap, som de øver inn og viser for klassen.
Du trenger:	Boka "Lena og Anne-Marthe" av Ida Jackson
Forbered i forkant:	
Forbered i rommet:	
Slik ser rommet ut:	Lytteoppsett, åpent rom, visningsoppsett

VEILEDNING:

1. Les høyt fra boka «Lena og Ane Marthe», en historie om to venner som blir uvenner, fra start til side 24. Be elevene se for seg det som skjer.
2. Del i grupper på to og to.
3. I parene: Lage en statue / et frys-bilde av to mennesker som er gode venner. Mulige oppfølgingsspørsmål: Hva skal vennene gjøre? Hvordan har de det inni seg? Kan dere vise følelsen de har inni seg på noen måte? Når dere har bestemt dere, stå i frys. Vis frys-bildet til en voksen. Husk bildet.
4. Deretter, i parene: Lage en ny statue / frys-bilde der de samme vennene er uvenner. Oppfølgingsspørsmål: Hvordan ser man at noen er uvenner? Hva gjør de? Hvordan står de? Hvordan har de det inni seg da? Kan dere vise følelsen de har inni seg på noen måte? Vis bildet til en voksen. Husk bildet.
5. Deretter, i parene: Hva skjedde mellom venns-kaps- og uvenns-kaps-bildet? Hvorfor ble de uvenner? Lag et bilde som viser hvordan de ble uvenner. Vis bildet til en voksen. Husk bildet.
6. Be hvert par øve på å skifte fra bilde til bilde: Først venns-kaps-bildet, deretter hvordan de ble uvenner, og til slutt uvenn-bildet. De øver først hver for seg, deretter samtidig, alle hver på sitt sted med skifte av bilde når veileder klapper et tydelig klapp i hendene. Gi evt. litt tid til å bli ferdige i parene. Når alle er klare, gå over til visning.
7. Oppsett til visning; «Lysbildeshow». Alle sitter samla i visningsoppsett. Referer til samtale i tema 1 om hvordan være gode publikummere for hverandre: Hva skal til for å være gode publikummere for hverandre? Regler for visningen: Veileder er den eneste som kan kommentere det som gjøres, ingen andre.
8. Øve med publikum: Når vi hører et klapp (fra veilederen) skal alle lukke øynene. Når dere hører et klapp igjen skal dere åpne øynene. Prøv. Når alle har forstått kan visningen begynne.
9. Ett og ett par går fram. Klapp (alle lukker øynene). De gjør seg klare til 1. bilde: Vennskap. Klapp. Alle ser i ca 3 sek. Klapp (alle lukker øynene). De gjør seg klar til bilde 2: De blir uvenner. Klapp - alle ser i ca 3 sek. Klapp (alle lukker øynene). De gjør seg klar til bilde 3: Uvenner. Klapp - alle ser i ca 3 sekunder.
10. Gå rett over til neste par. Gjenta til alle har vist.
11. Alle setter seg i en sirkel på gulvet. Veileder gir en kort, hyggelig og anerkjennende kommentar til noe parene har fått bra til. Refleksjonsspørsmål: Hvordan var det å vise for de andre? Hvordan så vi at de ulike parene var venner? Uvenner? Hvordan ble de ulike uvenner? Avslutte med positivt spørsmål som peker fram mot neste økt: Hvis man har blitt uvenner - hvordan kan man bli venner igjen? Neste økt skal vi finne løsninger på det sammen.

NOTATER